

FELSŐ-ZEMPLÉN

TÁRSADALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐSÉG:
Hova a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő:
Török-utca 220 szám.

Kéziratok nem adatnak vissza.
Bérmétefen levelek nem fogadtatnak el.
— Nyílt-tér soronként 20 kr. —
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

KIADÓHIVATAL:
Hova az előfizetések, hirdetési és nyiltéri díjak küldendők:
Landesman B. könyvnyomdája.

Közegészségügyünk.

Ki nem mondható szerencséje az az embernek, hogy azt, a mi rá nézve a legelső dolog az életben, az egészséget, ingyen szokta adni a természet, úgy a miniszternek, mint a szegény napszámosnak.

Oly nagy és oly fontos kelleke ez az életnek, hogy ha semmi más jót nem kapna is a halandó az égietől, ez az egy megérdemli, hogy naponként hálás szívvel gondoljon arra a hatalmas adományozóra: mert hiszen tudja és tapasztalja azt minden ember, hogy még egyetlen darab fognak a fájjása is kiforgatja az embert az ő rendes testi mivoltából. Hát még ha az a számtalan testibaj és betegség támadja meg, a mely anynyi nagyot és kicsinyt, anynyi erőset és gyengét visz el időnap előtt az élők sorából, hogy megszorítja az embert, mily gyötrelmessé teszi az életet! Mit ér akkor a pénz, a vagyon, meg a gazdagság? Jól mondta egy régi és híres költő már ezelőtt mintegy kétezer esztendővel, hogy először is egészséges legyen a birtokos, ha jól és boldogul akar élni az ő vagyonából.

Ma is hiszi és vallja ezt mindenki. Példát tudok rá magam is.

Volt néhány évvel ezelőtt egy jó ismerősöm, de a ki most már pihen és nem panaszkodik. Volt neki pénze és vagyona is elég, de nem volt egészsége. Ez a jó ismerős egy alkalommal engem is egy eszébe téra hívott még. Ekkor történt, hogy elővette fekete ébenfából készült szekrényét, a melyben aranyai, drága ékszerei halmazban he-

verték. Megmutogatta sorba mind, mint a híres Croesus mutogatta egykor kincseit az udvarában megfordult idegeneknek. Mikor végig ment rajta, visszarakta, bezárva, megjegyezvén kifejezhetően és kiürhatlan huzsáros rigmussal: „Nézd barátom, van itt minden elég, de mit ér, ha egészség nincs!”

Ime, ez is mutatja, hogy a világ minden java és öröme sem pótolhatja a jó egészséget. Pedig az többször van az embernek hatalmában, mint nem, esak hogy az ember talán semmivel sem bánik pazarabbul, talán semmivel sem gondol olyan keveset, mint az egészségével. A természet, a mint említettük, ingyen adja annak is, a ki nem imádkozik érte, a ki nem kéri. Adott mellé törvénykönyvet is, az egészség törvénykönyvét, a természet könyvét. Adott ahhoz mindenkinek józanészt annyit, a mennyivel azt a törvényt megértheti; és mégis azt látjuk, hogy sokan vannak, a kik, ha érzik és követik, hiába tapasztalják, hogy azt a törvényt büntetlenül áthágni nem lehet.

De a bibliáról szólva, azért rendelte az Ur a prófétaikat a népnek, hogy hallgassanak arra. Ha pedig arra se hallgatnak, azért adott világi- és egyházi-elöljárókat, kormányzókat, hogy azok gondoskodnak a népnek testi- és lelkigészségéről, ha a nép maga nem tud, vagy nem akar gondoskodni. A nép nagy tömege még sokára fog odajutni, hogy a közegészség követelményeit teljesen méltatni tudja és hogy azért tenni, fáradni és áldozni is tudjon. E hiányt a böleseknek, vezéreknek kell pótolni.

Közegészségügyi törvényünk, a mely az egész országra szól, elég jó, viszonyainknak megfelelő: csak végre kell hajtani, hogy papíronon ne maradjon. Nem kell azzal törődni, hogy a törvénynek egyik vagy másik parancsolata nem tetszik a polgárokknak. E tekintetben olyan a nép, mint a gyerek: nem tudja, hogy mi szolgál a köz javára, meg az ő egészségre.

Az a törvény megköveteli az egyes polgároktól, hogy lakásaikat, udvaraikat a szennytól, szeméttől tisztán tartassák, hogy ne találjon ott jó melegágyra a járványok csirája. Igaz, hogy semmiről se feledkezik meg jobban a mi népünk, mint az ilyen törvényről. Majdnem zsarnokságnak tűnik fel előtte a törvénynek az a követelése, hogy tartsa tisztán az udvarát és házatájékát. Innen van, hogy csak parancsra teszik azt meg, a mit saját józan belátása után meg kellene tenni egy városi polgárnak. Hát ha még azt is felemlitenék, a mit nem egyszer volt alkalmunk látni, hogy még az is gyakran megtörténik, hogy az elbullott kutyát, macskát kidobják az utcára, gyalázatára az emberi érzésnek, a helyett, hogy elátnak. Nagy szégyen az egy városi polgárra, ha az ilyen cselekvények káros hatását és botrányt okozó mivoltát fel nem tudja fogni. Az ilyen lakó nagyon alacsony fokán áll még a művelt emberi érzésnek.

De parancsolja a közegészség törvénye azt is, hogy különösen a közhelyekre fordítson szigorú gondot a hatóság, hogy azokon teljesen eleget tegyenek az egészségügyi

TÁRCZA.

Interpelláció.

(Ez egyszer nem báró Bánffy Dezső miniszterelnökhez.)

Mindennek meg van a maga története; az én interpellációmnak is. A hosszú bevezetésen ne ütközzenek meg, mert hát kinek-kinek meg van a saját izlése. En például nagyon pedans vagyok. *Prózában* nem szenvedhetem a balladászerű előadást, melynél sok minden az olvasó phantáziájára van bízva; de szeretem a rendszert, a világosságot, az összefüggést s a mi föl: imádom a logikát. Igen uraim, még egyszer kimondom, hogy gyarló asszony létemre, imádom a logikát, s merem állítani, hogy e megbecsülhetetlen istenadományt sokkal nagyobb mértékben bírjuk, mint önök, a „teremtés urai“, kik, ha rólunk van szó, összes véleményüket ama pár szóban szokták kifejezni: „hosszu haj, rövid ész.”

Tiltakozom ellene! Az asszony mindig asszony marad, azaz forma önmagához, kinek meg vannak a maga elvei s kit nem a körülmények, hanem saját akarata vezet. Mondhatjuk ezt önről uraim? Ismerek egy jeles tehetségű férfit, még pedig Nagy-Mihályon, ki mindennap megígéri a feleségének, hogy idején hazajön, s kit igen gyakran a hajnali órák vezetnek haza s ki egyik nap úgy, mint másik nap, azzal menti ki magát: „*édes fiam, programmon kívül történt.*” Hát ha már a jeles tehetségűek sem tudják megtartani programjukat, mit várjunk akkor a nem jeles tehetségűektől? Láttak-e még asszonyt, a ki a délutáni ozsonná a második eszébe kávéról le ne tudott volna mondani, ha megígérte az urának, hogy ekkor és ekkor otthon lesz?!

Igen uraim! Ismerjék el, hogy önök a pillanat uralja! Önök az okot az okozattal, az igazat a valótlanul, az akaratot a hajlammal rendesen összetévesztik.

És mégis milyen szívesen neveznek minket a gyengébb némmek! Kicsinyitenek, mellöznek és lealáznak bennünket mindenütt.

Ily szomorú viszonyok között, minden reménye nélkül egy sebből jövőnek, valódi balzsamként hathat ránk, asszonyokra, még most is, néhai Trefort volt vallásügyi miniszternek ama nagy port felvert rendelete a tanítónók ellen. Féle ne értsenek, nem a rendelet hathat ránk balzsamként, hanem az abból keletkezett mozgalom.

Annak idején a budapesti lapok valamennyien magukévá tették ügyünket s általánosan tárgyalták a női kérdést, még pedig helyesen a modern felvilágosultság szempontjából. Egyik legtekintélyesebb napilap a többi között azt írta vezércikkében: „Tehetségre nézve nem ismerek más különbséget férfi és nő között, minthogy a nő nem lehet katonaság s a férfi nem szülhet gyermeket.” De hozzá teszi, hogy ez is csak testi sajtáságokon alapul, — tehát szellemi tehetségre nézve teljesen egyenrangúak vagyunk. Ünnepelesen, nyilvánosan hitet tett mellettiük egy férfi! Persze, száz meg száz hason gondolkozású társa nevében is.

Mert azt a cikket írta uraim!

Hiszen csak nem gondolják uraim, hogy egy tekintélyes budapesti lapba holmi *kekharisnya* belekotnyeleskedhetik. Az illyesm legfeljebb csak megszorult vidéki szerkesztőkön esik meg, — a milyen például az önk szerkesztője is, a ki mindenkélt jő ezimbóra s ennek következtében a csütörtökön megjelenő lap összeállítására rendesen csak szerdán tud időt szakítani; a kinek nincs nagyobb ellensége, mint a nyomdászinas, mert már jókor reggel zaklatja kéziratát, a mi pedig

soha sincs egy sor se: a ki hiába szedi sorba valamennyi szentet segítségért, hogy szabadítsák meg a korai zaklatástól, hiszen még csak a *másik* oldalára sem fordulhatott, (mert éppen akkor fekkét le az *egyikre*) — mind hiába! Azt a kérést, telhetetlen, szivós zsarnokot, a nyomdászinas, ki kell elégiteni.

Ne csodálkozzanak aztán, ha ilyen kétségbeesett pillanatban egy gyarló asszony „írott eszméit“ is markába nyomja a tanoncznak, a melyre pedig már előre is ki volt mondva a drákói ítélet: a papírkosárba vele!

De hogy épen a szerkesztőről van szó, hát meg kell vallanom, hogy jelen soraimra is ő adta az indító okot, amennyiben ő volt áruhája amaz ügynek, melyért most interpellálni akarok. Mert tudják meg, hogy az önk szerkesztője a legfelesebb, a legmegbízhatóbb ember e világban. Ne bizzanak rá semmi titkot, mert mindent elmond — a feleségének, különösen ha egy egész éjjeli *fárasztó munka* után rózsaszín kedvében jön haza . . . „a kiadóhivatalból.“ Akkor nincs előtte titok semmi a világban. Még azt is kifészegeti, hogy hány előfizetője van a lapnak *igazában*, pedig ez még a státus titoknál is nagyobb titok. Mert hamarabb kivallja Goluchowsky, hogy miként állunk a muszkával, minthogy egy szerkesztő az előfizetők számát bevallaná.

Az önk szerkesztőjéből sohasem lesz diplomata. Elárulja, hogy ki küldi be a legrosszabb verseket, ki reklamál, ha imádotja nevét kihagyja a báli tudósításból. Elfészegeti, hogy a férfi-mulatásokon kit érnek el leghamarabb a . . . *tengeri kújtadás* következményei, hogy miképp szokta egymással hajbakaparni az embereket s aztán hogy játsza a békítő szerepét, stb., stb.

Egyszóval mindent elfészeget, kivéven termé-

